B A-B. Ed
Question Papers
Semester- 8th
May, 2024

Scanned with CamScanner

PC–31431/M

L–12/2054

ASSESSMENT FOR LEARNING–2401T

(Semester–IV & VIII)

Time : 3 Hours] [Maximum Marks : 70

Note : Attempt **two** questions each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 10 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION–A

I. What are the purposes of Evaluation?

II. "Compared to Evaluation, Assessment plays a major role in progressive learning." Do you agree with the statement? Give reasons.

III. What are the various quantitative and qualitative tools of assessment? Explain any one quantitative tool.

IV. Why continuous and comprehensive evaluation is important? How does it help in the all-round development of the learners?

SECTION–B

V. Calculate the percentile P_{40}, P_{75} and P_{95} for the scores on an achievement test administered on 15 students and give your interpretation.

Scanned with CamScanner

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਦੋ-ਦੋ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ–A

I. ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਹਨ?

II. "ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਨ (Assessment) ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸਿਖਿਆ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।" ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਕਥਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ? ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ।

III. ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਰਿਮਾਣਾਤਮਿਕ ਅਤੇ ਗੁਣਾਤਮਕ ਯੰਤਰ ਕਿਹੜੇ ਹਨ? ਕਿਸੇ ਇਕ ਪਰਿਮਾਣਾਤਮਿਕ ਯੰਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

IV. ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ?

ਭਾਗ–B

V. 15 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਟੈਸਟ 'ਤੇ ਸਕੋਰਾਂ ਲਈ percentile P_{40}, P_{75} ਅਤੇ P_{95} ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਾਓ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿਓ :

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੰਬਰ	1	2	3	4	5	6	7	8
ਅੰਕ	55	36	65	43	24	45	46	71
ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੰਬਰ	9	10	11	12	13	14	15	
ਅੰਕ	42	64	53	49	38	63	30	

VI. ਸਕੋਰਾਂ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੈਟ ਲਈ ਔਸਤ, ਮਾਧਿਅਕ ਅਤੇ ਬਹੁਲਕ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਾਓ :

67, 134, 55, 123, 57, 89, 52, 126, 98, 85, 45, 78, 59, 94, 64, 75, 111, 42, 74, 52.

VII. ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਅਤੇ ਯੂਨਿਟ ਲਈ 20 ਅੰਕਾਂ ਲਈ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਬਲਿਯੂਪ੍ਰਿੰਟ ਤਿਆਰ ਕਰੋ।

VIII. ਇਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਟੈਸਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੂਸਰੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੁਧਾਰ ਕਿਹੜੇ ਹਨ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ–C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

1. ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਿਰਮਾਣ (construct) ਦਾ ਮਾਪ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ?
2. ਇਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਇਕ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਬਣਾਓ।
3. ਜੋੜਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ?
4. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਰਿਮਾਪ/ਭਾਗ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਇਕ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਟੈਸਟ ਵਿਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?
5. ਬਹੁ-ਭਾਗੀ ਚੋਣ ਮੱਦਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪਾਲਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
6. 67 ਦੇ ਇਕ ਮੁੱਲ ਲਈ ਮਿਆਰੀ ਸਕੋਰ ਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਔਸਤ 40 ਸੀ ਅਤੇ ਪਰਿਮਾਪ ਵਿਚਲਨ?

Scanned with CamScanner

7. ਸੈਕੰਡਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਲਈ, ਗਿਆਨ ਪੱਧਰ, ਸੂਝ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਪੱਧਰ, ਹਰੇਕ ਦਾ ਇਕ-ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕਰੋ।

8. 'ਖੁੱਲੀ ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ' 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

9. ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਬਦਲਵੇਂ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

10. ਸਧਾਰਨ ਵੰਡ ਵੱਕਰ ਕੀ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਤਿਰਛਾਪਨ ਅਤੇ ਕੁੱਬ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

Scanned with CamScanner

PC–31432/M

L–12/2054

GENDER, SCHOOL & SOCIETY–2402T

(Semester–IV/VIII)

(Common for B.Ed., B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. How does society influence the construction of gender roles and expectations? (10)

II. Define Masculinity and discuss its various characteristics. (10)

SECTION—B

III. What types of gender biases are prevalent in Indian society at present? Give a brief note on these gender biases. (10)

IV. What is Gender Identity? What role does society play in shaping Gender Identity? (3+7)

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write brief answers of the following :

1. Femininity.
2. Cultural construction of gender.
3. Gender Equity.
4. Define Patriarchy.
5. Gender Stereotyping. (5×3=15)

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ, ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਲਿੰਗ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੀਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ? (10)

II. ਪੁਰਸ਼ਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (10)

ਭਾਗ—B

III. ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲਿੰਗ ਪੱਖਪਾਤ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ? ਇਹਨਾਂ ਲਿੰਗ ਪੱਖਪਾਤਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। (10)

IV. ਲਿੰਗ ਪਛਾਣ ਕੀ ਹੈ? ਲਿੰਗ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ? (3+7)

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

1. ਨਾਰੀਵਾਦ।

Scanned with CamScanner

2. ਲਿੰਗ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਨਿਰਮਾਣ।

3. ਲਿੰਗ ਨਿਆਂ।

4. ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੰਤਰ।

5. ਲਿੰਗ ਰੂੜੀਬੱਧਤਾ। (5×3=15)

Scanned with CamScanner

PC–31433/M

L–12/2054

INCLUSIVE SCHOOL–2403T

(Semester–IV/VIII)

(Common for B.Ed., B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. What is meant by inclusive education? Discuss the importance of inclusive education. (3,7)

II. Define the term 'Collaborative teaching'. Discuss about the different models that make collaborative teaching effective. (3,7)

SECTION—B

III. Discuss the important measures a school adopt for the creation of Conducive environment. (10)

IV. Explain the main features and important outcomes of the Project integrated education for the disabled children. (5,5)

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Characteristics of inclusive education.
2. Difference between special education and integrated education.
3. Peer tutoring.
4. Prerequisites for creating conducive environment in school.
5. Merits of National Education Policy, 1986.

(5×3=15)

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਸੰਮਿਲਿਤ ਸਿਖਿਆ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਸੰਮਿਲਿਤ ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (3,7)

II. ਸ਼ਬਦ 'ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਿਖਿਆ' (Collaborative teaching) ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਡਲਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਜਿਹੜੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਿਖਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। (3,7)

ਭਾਗ—B

III. ਸਹਾਈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (10)

IV. ਅਪਾਹਜ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਸਿਖਿਆ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (5,5)

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਸੰਮਿਲਿਤ ਸਿਖਿਆ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ।

Scanned with CamScanner

2. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਖਿਆ ਅਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਸਿਖਿਆ ਵਿਚ ਅੰਤਰ।

3. ਕੁਲੀਨ ਟਿਯੂਟਰਿੰਗ (Peer tutoring).

4. ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਵੱਸ਼ਕਤਾਵਾਂ।

5. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਖਿਆ ਨੀਤੀ, 1986 ਦੇ ਫਾਇਦੇ। (5×3=15)

Scanned with CamScanner

PC–31434/M

L–12/2054

UNDERSTANDING THE SELF–2404T

(Semester–IV/VIII)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Discuss the role of home and community in development of self in detail.

II. What do you mean by the term 'identity'? Describe its need and determinants in the formation of a person.

SECTION—B

III. Give a detailed account of schooling as a process of identity formation for developing humanistic identity.

IV. What is 'Critical pedagogy'? Elaborate upon the role of critical pedagogy in moving towards peaceful living.

SECTION—C
(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Role of School in socialization.

Scanned with CamScanner

2. Emergence of person.
3. Influence of peer group on identity formation.
4. Role of school in developing secular identity.
5. Constructive role of education.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ, ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਸਵੈ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਘਰ ਅਤੇ ਸਮੁਦਾਇ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

II. ਸ਼ਬਦ 'ਪਛਾਣ' ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਬਣਤਰ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਨਿਰਨਾਇਕਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

III. ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਛਾਣ ਬਣਤਰ ਦੀ ਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਇਕ ਵਿਸਤਰਿਤ ਹਿਸਾਬ ਲਿਖੋ।

IV. 'ਸੰਕਟਮਈ ਅਧਿਆਪਕੀ' (Critical pedagogy) ਕੀ ਹੈ? ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਜੀਵਨ ਵੱਲ ਚਲਣ ਵਿਚ ਆਲੋਚਨਾਤਮਿਕ ਅਧਿਆਪਕੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ।

Scanned with CamScanner

2. ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਉਭਾਰ।
3. ਪਛਾਣ ਬਣਤਰ 'ਤੇ ਕੁਲੀਨ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।
4. ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਪਛਾਣ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।
5. ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਉਸਾਰੂ ਭੂਮਿਕਾ।

Scanned with CamScanner

Total Pages : 4

PC–31435/M

L–12/2054

READING & REFLECTING ON TEXT–2405T

(Semester–IV/VIII)

(Common for B.Ed., B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Discuss about the various reading resources of NCF 2005.

II. Give core reflection of NPE 1986 with reference to Evaluation and pedagogy.

SECTION—B

III. What are the strategies of reading of Text?

IV. How reading of Text in mathematics is different from Reading of Science?

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Aims of NCF-2005.
2. Health and Text Books.
3. Education and Gender Equality.
4. Environment representations in Text Books.
5. Importance of Reading Text Books.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. NCF 2005 ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜ੍ਹਣ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

II. ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ NPE 1986 ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—B

III. ਟੈਕਸਟ ਦੇ ਪੜ੍ਹਣ ਦੀਆਂ ਕਾਰਜ-ਨੀਤੀਆਂ ਕੀ ਹਨ?

IV. ਗਣਿਤ ਵਿਚ ਟੈਕਸਟ ਦਾ ਪੜ੍ਹਣਾ, ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਣ ਤੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਿੰਨ ਹੈ?

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. NCF-2005 ਦੇ ਉਦੇਸ਼।

Scanned with CamScanner

2. ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ।

3. ਸਿਖਿਆ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਸਮਾਨਤਾ।

4. ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀਕਰਨ।

5. ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।

Scanned with CamScanner

Total Pages : 4

PC–31436/M

L–12/2054

STRENGTHENING LANGUAGE PROFICIENCY–2406T

(Semester–IV/VIII)

(Common for B.Ed., B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Highlight the main features of expository writing and also discuss the main steps followed in biographical writing. (4+6)

II. Discuss in detail the contemporary educational issues in writing. (10)

SECTION—B

III. Describe the main objectives and significance of school magazine. (5+5)

IV. Define wall magazine. Explain the procedure for the preparation of wall magazine. (3+7)

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Writing of magazine.
2. Biographical writing.
3. Objectives of wall magazine.
4. Layout of school magazine.
5. Educational writing on learning. (5×3=15)

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਵਿਆਖਿਆਤਮਿਕ (expository) ਲਿਖਤ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜੀਵਨੀ ਸਬੰਧੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਦੀ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (4+6)

II. ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਸਮਕਾਲੀ ਵਿਦਿਅਕ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (10)

ਭਾਗ—B

III. ਸਕੂਲ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। (5+5)

IV. ਦੀਵਾਰ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਦੀਵਾਰ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (3+7)

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਲਿਖਣਾ।

Scanned with CamScanner

2. ਜੀਵਨੀ ਸਬੰਧੀ ਲਿਖਤ।

3. ਦੀਵਾਰ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼।

4. ਸਕੂਲ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ।

5. ਸਿਖਿਆ 'ਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਲਿਖਤ। (5×3=15)

Scanned with CamScanner

Roll No. .....

Total Pages : 4

31437/M

L–12/2054

HEALTH AND PHYSICAL EDUCATION

Paper–2407T

Semester–IV/VIII

(Common for B.A., B.Ed., B.Sc., B.Ed.)

Time Allowed : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : The candidates are required to attempt **one** question each from Sections A and B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

1. What do you mean by Endocrine Glands ? Discuss about the functions and location in Human Body. 2,8

Scanned with CamScanner

2. Discuss the causes and prevention of Childhood illness. Write down the role of Immunization. 8,2

SECTION—B

3. What is the concept of Physical Fitness ? Discuss its components in details. 3,7

4. What do you mean by First Aid ? How you will handle :
   (a) A Sunstroke
   (b) A Fracture. 2,4,4

SECTION—C

5. Answer the following : 5×3=15
   (i) Causes of Childhood Obesity.
   (ii) Parts of Nervous system.
   (iii) Chart of a Balanced Diet.
   (iv) Benefits of yogic breathing exercises.
   (v) Indigenous Games and Sports.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ **ਇਕ-ਇਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

1. ਅੰਤਰ-ਸ੍ਰਾਣੀ (Endocrine) ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2,8

2. ਬਚਪਨ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਰੋਕ-ਥਾਮ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਰੋਗ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਲਿਖੋ। 8,2

ਭਾਗ—B

3. ਸਰੀਰਕ ਫਿਟਨੈਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 3,7

4. ਮੁਢਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਕਰੋਗੇ:
   (a) ਲੂ (Sunstroke)
   (b) ਹੱਡੀ ਦਾ ਟੁਟਣਾ। 2,4,4

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ : 5×3=15

(i) ਬਚਪਨ ਮੁਟਾਪੇ ਦੇ ਕਾਰਨ।

(ii) ਨਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਭਾਗ।

(iii) ਸਤੁੰਲਿਤ ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਚਾਰਟ।

(iv) ਯੌਗਿਕ ਸਾਹ ਕਿਰਿਆ ਕਸਰਤਾਂ।

(v) ਸੁਦੇਸ਼ੀ ਖੇਡਾਂ।

Scanned with CamScanner

Total Pages : 4

PC–31442/M

L–12/2054

TEACHER EDUCATION–2412T

(Semester–IV/VIII)

(Common for B.Ed., B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Explain the concept and objectives of teacher education at college level. (4+6)

II. Describe the role and functions of National Council of Educational Research and Training (NCERT). (10)

SECTION—B

III. Discuss the role of professional organisations in maintaining the standard of Teacher Education. (10)

IV. What do you mean by innovations in Teacher Education? Discuss the role of Teacher Controlled Instruction in bringing qualitative improvement in Teacher Education. (5+5)

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Objectives of Teacher Education at primary level.
2. Functions of NCTE.
3. CTE.
4. Role of various associations in Teacher Education.
5. Learner Controlled Instruction. (5×3=15)

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ, ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਕਾਲਜ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (4+6)

II. ਵਿਦਿਅਕ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੌਂਸਲ (NCERT) ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। (10)

ਭਾਗ—B

III. ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਮਿਆਰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (10)

IV. ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਿਆ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਿਆ ਵਿਚ ਗੁਣਾਤਮਕ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ ਕੰਟਰੋਲਡ ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (5+5)

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼।

Scanned with CamScanner

2. NCTE ਦੇ ਕੰਮ।

3. CTE.

4. ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਿਆ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ।

5. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੰਟਰੋਲਡ ਸਿਖਿਆ। (5×3=15)

Scanned with CamScanner

Total Pages : 4

PC–31556/MH

B–2054

HISTORY OF PUNJAB (1469-1799)–I

(Semester–IV)

Time : 3 Hours] [Maximum Marks : 75

Note : Attempt **two** questions each from Sections A & B carrying 12 marks each and the entire Section C carrying 27 marks.

SECTION—A

I. Give a brief account of the Sources of Punjab History.

II. What do you know about the Social and Political conditions of Punjab during Guru Nanak's time?

III. Describe the development of Sikhism under Guru Angad Dev Ji.

IV. Discuss the new policy of Guru Hargobind Sahib Ji.

SECTION—B

V. What was the significance of the creation of Khalsa?

VI. Describe the causes of the failure of Banda Singh Bahadur.

VII. Briefly describe the political struggle of the Sikhs against the Mughals after Banda Singh Bahadur.

Scanned with CamScanner

VIII. Describe the nature and administration of the Sikh Misls. (12×4=48)

SECTION–C

(Compulsory Question)

IX. (a) Write short notes on the following questions :

1. Sakhi Bhai Bala.
2. Baburvani.
3. Sangat and Pangat.
4. Bhai Lehna.
5. Five Beloved.
6. Madho Das.
7. Mir Mannu.
8. Ahluwalia Misal. (8×2=16)

(b) Map Questions :

Show the places of the battles of Guru Gobind Singh Ji on the map of Punjab and also give explanatory note.

OR

Show the main places related with Sikh Gurus on the map of Punjab and also give explanatory note. (7+4=11)

(For Blind Candidate in lieu of Map)

Write short notes on any **two** :

1. Dasam Granth.
2. Manji System.
3. Hind Di Chadar.
4. Second Holocaust. (5½×2=11)

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਦੋ-ਦੋ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ 27 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਪੰਜਾਬ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸੰਖੇਪ ਹਿਸਾਬ ਲਿਖੋ।

II. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?

III. ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਤਹਿਤ ਸਿਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

IV. ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

V. ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਦੀ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸੀ?

VI. ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

VII. ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਗਲਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

VIII. ਸਿਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। (12×4=48)

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

IX. (a) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਬਾਲਾ।

Scanned with CamScanner

2. ਬਾਬਰਵਾਣੀ।

3. ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਪੰਗਤ।

4. ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ।

5. ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ।

6. ਮਾਧੋ ਦਾਸ।

7. ਮੀਰ ਮੰਨੂ।

8. ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਮਿਸਲ। (8×2=16)

(b) ਨਕਸ਼ਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆਤਮਿਕ ਨੋਟ ਵੀ ਲਿਖੋ।

ਜਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸਿਖ ਗੁਰੂਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਖ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆਤਮਿਕ ਨੋਟ ਵੀ ਲਿਖੋ।

(7+4=11)

(ਨਕਸ਼ੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ)

ਕਿਸੇ **ਦੋ** 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ।

2. ਮੰਜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ।

3. ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ।

4. ਦੂਜਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ। (5½×2=11)

Scanned with CamScanner

PC-31560/MH

B/2054

ANALYSIS–II – P-IV

(Semester–IV)

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 40

Note : Attempt *two* questions each from Section A and B carrying 6 marks each and the entire Section C consisting of 8 shorts answer type questions carrying 2 marks each.

SECTION–A

I. Represent $f(x) = \cos^2 x,\ 0 \le x \le 2\pi$ as a difference of the two increasing functions.

II. Let the function $f : [0, 1] \to R$ be defined as

$$f(x) = \begin{cases} x \cos \dfrac{\pi}{2x} & \text{if } x \neq 0 \\ 0 & \text{if } x = 0 \end{cases}$$

Show that f is continuous on [0, 1] but not of bounded variation on [0, 1].

III. If $f : [a, b] \to R^n$ is a curve such that f' is continuous on $[a, b]$ then f is rectifiable and $\Lambda_f(a, b) = \int_a^b |f'(t)|\, dt$ where $\Lambda_f(a,b) = \sup\{\Lambda_f(P) : P \in P[a,b]\}$.

Scanned with CamScanner

IV. If f is a function of bounded variation on $[a, b]$ and $a < c < b$ then f is of bounded variation on $[a, c]$ and $[c, b]$ and $V_f(a, b) = V_f(a, c) + V_f(c, b)$ where $V_f(a, b)$ is total variation on $[a, b]$.

SECTION–B

V. State and prove Euler's Summation formula.

VI. Let α be an increasing function on $[a, b]$. Show that $f \in R(\alpha)$ on $[a, b]$ if and only if for every $\varepsilon > 0$ there exists a partition P of $[a, b]$ such that $U(P, f) - L(P, f) < \varepsilon$.

VII. (a) Let f be a bounded function on $[a, b]$ and α be monotonic increasing on $[a, b]$. Show that if f is continuous on $[a, b]$ then $f \in R(\alpha)$ on $[a, b]$.

(b) Let α be monotonic increasing on $[a, b]$ if $f \in R(\alpha)$ on $[a, b]$ then $|f| \in R(\alpha)$ on $[a, b]$.

VIII. Let $f \in R(\alpha)$ on $[a, b]$ and let α has a continuous derivative α' on $[a, b]$ then Riemann integral exists and

$$\int_a^b f(x)d\alpha(x) = \int_a^b f(x)\alpha'(x)dx.$$

SECTION–C
(Compulsory Question)

IX. (a) Show that a monotonic function f defined on $[a, b]$ is a function of bounded variation.

(b) What do you mean by equivalent path in R^n and its orientation.

(c) Show that a function of bounded variation is bounded.

(d) Show that $f(x) = x^2 + x + 1$ where $x \in [-1, 1]$ is a function of bounded variation.

(e) State First and Second Mean theorems for Riemann-Stieltjes Integral.

(f) Evaluate $\int_0^3 x^2 d[x]$.

(g) Let $f(x) = x$ and $\alpha(x) = x^2$. Does $\int_0^1 f d\alpha$ exists? If it exists then find its value.

(h) Let $f : [a, b] \to R$ be bounded and $\alpha : [a, b] \to R$ be monotonically increasing function then for any partitions P of $[a, b]$

$$m(\alpha(b) - \alpha(a)) \le L(P, f, \alpha) \le U(P, f, \alpha) \le M(\alpha(b) - \alpha(a))$$

where m and M are lower and upper bounds of f in $[a, b]$.

Scanned with CamScanner

PC–31439/M

L–12/2054

HUMAN RIGHTS & VALUE EDUCATION–2409T

Opt. (ii)

(Semester–IV/VIII)

(Common for B.Ed., B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. What are human rights? Describe the objectives and importance of human rights. (2,4,4)

II. Explain human rights education at elementary and high level. (5,5)

SECTION—B

III. What do you mean by values? Discuss the classification of values and sources of value inculcation. (2,4,4)

IV. Write detailed note on the values as emphasized in NEP-1986. (10)

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write notes on the following :

1. Need of human rights.
2. Characteristics of culture.
3. Value crisis.
4. Relationship of culture with education.
5. Concept of human rights education. (5×3=15)

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕੀ ਹਨ? ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। (2,4,4)

II. ਮੁਢਲੇ ਅਤੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (5,5)

ਭਾਗ—B

III. ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (2,4,4)

IV. NEP-1986 ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਵਿਸਤਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। (10)

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ।

Scanned with CamScanner

2. ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ।

3. ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਸੰਕਟ।

4. ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਸਿਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧ।

5. ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਧਾਰਨਾ। (5×3=15)

Scanned with CamScanner

PC–31438/M

L–12/2054

GUIDANCE & COUNSELLING–2408T

Opt. (i)

(Semester–IV/VIII)

(Common for B.Ed., B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Discuss the concept, objectives and need of Guidance in India. (3+3+4)

II. What is the difference between general mental ability and aptitude? Also describe main features and importance of aptitude tests in guidance. (3+3+4)

SECTION—B

III. What do you mean by counselling? Describe the process and limitations of Non-directive counselling. (3+4+3)

IV. Describe the role of career talks and career guidance in the organisation of Guidance programme. (5+5)

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Objectives of Educational Guidance.
2. Merits of interview.
3. Counselling interview.
4. Role of teacher as a counsellor.
5. Limitations of directive counselling. (5×3=15)

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ, ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਗਾਈਡੈਂਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ, ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਲੋੜ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (3+3+4)

II. ਸਧਾਰਨ ਮਾਨਸਿਕ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਰੁਝਾਣ ਵਿਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ? ਗਾਈਡੈਂਸ ਵਿਚ ਰੁਝਾਣ ਟੈਸਟਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਵੀ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। (3+3+4)

ਭਾਗ—B

III. ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਅਣ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਤਮਿਕ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। (3+4+3)

IV. ਗਾਈਡੈਂਸ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ਾ ਗਲਬਾਤ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਾ ਗਾਈਡੈਂਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। (5+5)

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਵਿਦਿਅਕ ਗਾਈਡੈਂਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼।

Scanned with CamScanner

2. ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਫਾਇਦੇ।

3. ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਇੰਟਰਵਿਊ।

4. ਇਕ ਕੌਂਸਲਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ।

5. ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਤਮਿਕ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ।

(5×3=15)

Scanned with CamScanner

Total Pages : 4

PC–31447/M

L–12/2054

ENVIRONMENT EDUCATION–2417T

Opt. (x)

(Semester–IV/VIII)

(Common for B.Ed., B.A. B.Ed. & B.Sc. B.Ed.)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt **one** question each from Sections A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Which Environmental hazards are causing havoc in the world due to carelessness of human beings? Explain any one in detail.

II. How can education play a facilitative role in spreading awareness to save environment? Write suggestions and limitations in detail.

SECTION—B

III. What do you mean by Sustainable Development? How can sustainability be practiced by students in their day-to-day life?

Scanned with CamScanner

IV. Which programmes are already in place by the Govt. for school children to inculcate environment friendly behaviour and habits? Propose feasible suggestions to make these programmes more successful.

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Answer in brief :

1. Water Pollution.
2. Environmental ethics.
3. Greenhouse Effect.
4. Conservation of Natural Resources.
5. Polar Melting.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਰਕੇ ਕਿਹੜੇ ਵਾਤਾਵਰਨਕ ਸੰਕਟ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ? ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

II. ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿਚ ਸਿਖਿਆ ਇਕ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਭੂਮਿਕਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਸੁਝਾਅ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—B

III. ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰ-ਯੋਗਤਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?

IV. ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਨੇਹੀ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਆਦਤਾਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸਕੂਲ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਯੁੱਕਤ ਹਨ? ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਭਵ ਸੁਝਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

1. ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ।
2. ਵਾਤਾਵਰਨਕ ਨੈਤਿਕਤਾ।
3. ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਪ੍ਰਭਾਵ।
4. ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ।
5. ਧਰੁਵ ਖੇਤਰ ਪਿੜਲਣਾ।

Scanned with CamScanner